

„H. T.“ sóknarstýris- valið á Tveroyri — ábyrgdin fyri standin i kommununi.

Svarið, ið sóknarstýrisvalið hin 29. januar gav tí harðmæltu og hástemta lótanum, ið teir »borgarligu« spældu framanundan valinum, var jú ikki lystiligt at taka ímóti hjá hesum harrum. Vit skilja tí, at harra H. T. (Herluf Thomsen) kennir seg eitt sindur lótan. Men vit duga ikki at skilja, at harra H. T. folir seg illa við av okkara sakligu frásøgn um valið og valúrslitið. Vit vita tó, at tað er ikki minni kunstur at duga at tapa enn at vinna. Vit hava kanska yvirmett harra H. T. i hesum fori. Okkum ger tað tí ilt fyri harra H. T. persónliga, at hann skal hava komið sær uppi leikin og nýðast at vera úti fyri teim vónbrotum, ið kunnu berast einum hvørjum politikkar, og sum ein hvør stríðsmaður má vera greiður um framanundan og taka við »stoiskum« ró, tá ið tey, vónbrotni, koma.

Eins og ein og hvør sigrandi gleðist yvir sigurin, eru javnaðarmenn fegnir yvir valsigurin á Tveroyri. Men hin náttúrliga gleði við einhvønn sigur er ikki tað sama sum, at ein ikki kennir alvarði i sigurinum. Og við javnaðarmannasigrinum hin 29. januar fylgjur ikki dansur á rósrum og liljum, tessverri. Við honum fylgjur bitt grásta og tyngsta álvar. Hann er ein sigur til eitt virki, eitt arbeiði, ið er alt annað enn »misundelsesverdigt«, eitt arbeiði, ið er kleppað og fjotræð við tilkum gomlum syndum og byrdum, at tað verður ilt at lyfta og greiða av honum i góðum og livsterkum skili. Hetta vita vit, at harra H. T. skilur sum mentaður maður og sum tann, ið júst er staddur i óforinum. Er hetta honum ein uggi? Vit vilja ikki hugsa ella siga tilfíkt um hann, tí tað ber ikki manninum spekt og heidur sum góður »borgari«, ið sjálvandi eigr, skyldar at kenna seg felagsábyrgdadan, kenna seg sum eitt við heildina, bygdina, við fólksins velferð i sínum heimstað. Men vit kunna ikki nokta fyri, at vit ívaðust i hesum, tá ið vit lósu hesi hansara orð:

„Sely ved han (P. M. Dam) ligesom alle fornuftige Arbejdere ju meget godt, hvad de, der hurra'ede, venter sig, lige saa vel som at det med næsten matematisk Nojagtighed vil kunne udregnes, hvornaar det Tidspunkt maa indtræffe, hvor det viser sig haabløst umuligt at indfri Forventningerne.“

Vit vilja alt fyri eitt taka ta vón av fótum, at tað er ein møguligleiki seinni at »heingja okkum uppá«, at tað ikki bleiv, sum vit fryggykkláða. Okkara agitastjón undan valinum var jú alls ikki bygd á fryggykling. Vit vóru tvørturímóti »kaldir« og sakligr. Hetta kann harra H. T. yvirbevisa seg um við tað sama við at lesa um aftur okkara orð til veljararnar:

- 1) Balanci má millum útreiðslur og inntøkur.
- 2) Byrðirnar mega álíknast eftir evnunum. Tí má ein demokratisk skattalíking nýtast.
- 3) Ordan og punktlígeit megu innforast.
- 4) Alt má gerast, ið gerast kann fyri einum góðum samarbeiði millum íbúgvarnar og kommunustýrið, so hvør i sínum

ÚR SUÐUROY

lagi hjálpar kommununi aftur á fótur.

5) Sjúkrahús, kirkjugarður, vegamál og onnur mál megu fremjast so langt evnini røkka i sambandi við lótingi og státi.

6) Kommunustýrið má fara ein politikk uppá langt sikið, og privatarínteressur i jorð, strond, fryitokum og øðrum megu i kommunustýrinum aldri sleppa fram um tær almannu interessurnar.

Tað er tessverri ov sattu — og tað veit eingin betur enn harra H. T. — at kommununnar viðurskipti i Fróðbiar sókn eru so skaft, at tað verður eitt hart hoyggj at draga at fáa kommununa bert nokundanda aftur i rættlag. At venta meir i teim komandi á árunum er ov mikið ventað. Tað vita arbeidararnir, og vit hugsa okkum ikki, at nakar arbeidari hevur valt við stórrí vónum.

Harra H. T. vil ikki, tað kann hann heldur ikki, beinleiðis avnokta, at tað búgva, javnaðarmenn yvirtaka i Fróðbiar sókn, er eitt illa umsitið búgva. Honum dámar kortini ikki, at vit kalla tað eitt búsgangsbúgva, ið hann fer frá sum formaður. Men sattu at siga, harra H. T., er tað langt frá tí?

Ásannandi at illa, reiðiliga illa er státt, roynir harra H. T. at skúgva skyldina frá sær og sínum starvsfeløgum: Okkum gevur hann uttan stórrí »snakke« drýstiliga ta meining, at afturhaldið er keypmenninir. Hann er einasti keypmadur i kommunustýrinum, sigur hann, og tað eru langar tíðir, síðan keypmenn vóru meirlutini i kommununi. Ergo hava hann og hansara ikki skylduna og annsvarið. Reiðiliga so lætt er tað ikki at skúgva annsvarið frá. Hvussu verður ein formaður valdur? Eru tað ikki teir, ið hugsa eins og hann, ið velja hann — og formaðurin og teir, ið velja hann, eru meirlutini, fleirtalið. Kannu eftir, harra H. T., niður íggjognum tíðina. Hvor er formaður nú? Hvor var formaður i seinasta 4 árum? Hvor hevur verið formaður i kommunustýrinum tíðina aftur eftir til tá ið Tveroyri varð bygt? Altíð keypmadurin ella hann, ið varð valdur av honum og teim, ið gingu hansara leið i hugsan. Ein long og leingi góð royndartíð. Formenninir hava ikki einsamallir skyldina ella æruna. Tað vita øll. Teir hava enn onga diktatoriska makt her á landi. Men tað er tann politikkur, ið teir eru umboðsmenn fyri, ið annsvarið hevur. Og i Fróðbiar sóknar kommunu hava mótsøðumenn av socialistunum rátt. Hesar kommunu hevur afturhaldið, konservatism, stórmannspolitikkurin stýrt. Annaðhvørt so sóknarstýrislimirnir hava verið keypmenn, sýslumenn, havnarfótar, postmenn ella hava haft eithvørt annað livsyrki, tað er so eins feitt. Afturhaldsflokkarnir, mótsøðumenninir av socialismuni kunnu tí ikki sleppa frá skylduni og ansvarinum fyri standinum i dag. Áran og skommín eru teirra. Hví nú vilja breiða burtur av sær? Hví ikki standa sum menn og viðkenna sær eins egna verk, tess fruktir, veri teir beiskar ella sotar? Hví ræðast at fara i vágskálina? Tá ið eins verk er liðugt, er tað vanligt at sýna, virða

og meta tað. Gerningurin skal jú doma ella prisa meistaranum. Her uttan um slept ikki, allarminst i almennum starvi. Og tað kann tí heldur ikki vera annað enn ein sjálvfyggja, at afturhaldsins verk i Fróðbiar sóknar kommunustýri nú verður vígað, kannað og sýnað og mett og sett i tað virði, tað hevur. Hetta er ikki bert náttúrligt, men tað er neyðturlígt, tí tað eru einstaklingsins eins og fólksins interessur, ið leika á. Greitt borð má vera, greiðar linjur megu dragast, og herá má takast av royndunum, tá ið framtíðarleiðin skal leggast. Er ikki væl vorðið, eru fruktirnar ringar, má leita eftir orsakanum. Og tá ið talan er um Fróðbiar sóknar kommunu, kann tað sum sagt ikki sigast, at gerningurin, fríslíðið, standurin i dag prísar meistaranum. Hvat og hvør er so orsokin, grundin til óskilið og hin ringa standin? Vit vilja vera rættvisir og alt fyri eitt viðganga, at kreppan, »krisin«, ið er verk afturhaldsins kring allan heim, hevur eina stóra skuld, men ikki alla. Tað var ein tíð, tá ið umstøðurnar og viðurskiptini peningaliga særð vóru góð á Tveroyri eins og aðrastaðni i Føroyum. Men tá forði afturhaldið her ein stultskygni politikk. Uppgávar vóru ikki bert skotnar út, men virði, stór virði, ið kommununi vóru latin frá kommununi. Tað var ikki bert forsomt at fáa kommununi vegir, lendi til framtíðar vegir, húsagrundir, strandarrettindir, men teir grundir og tann jorð, ið kommunan átti, vóru neyðd á fólk fyri at kalla einki. Tá ið so bygdin vaks og vegir, lendi til vegir og húsagrundir, havn og lendi um havnina mátti gerast og veitast til vega, um ikki alt skuldi stegja i vøkstri, kom kommunan at blóða. Hon mátti av hesum stultskygni afturhaldsins, ið ofta var dikterað av privatarínteressum, galda okkurprísir. Eingir pengar vóru i kassanum, men aftrat tí, at einki var gjørt, hevði afturhaldið fyrri at eira teim stóru drigið kommununa út i skuld — og so mátti lán, stór lán, aftaná lán gerast.

Vit vilja seinni koma gjøllari aftur til alturðin og tilgonguna. Hesa ferð vilja vit, vegna pláss-trot, bert nerta við tvegi lýsandi domi um, hvat ið afturhaldsins privatarínteressur og »Undladelssyndar« hava kostað kommunig.

I 1907 — vit vilja tó ikki tryggja fyri, at árstalið er heilt rætt, men harum — var talan um at fáa eina havn á Tveroyri. Tá varð kontrakt gjord millum kommununa og A/S. J. Mortensen Eftf. og fryiariá T. F. Thomsen. A/S. skuldi lata stóra neystið og íshúsið og lendi oman fyri havnina fyri 1500 kr., og firmadi skuldi lata íshúsið og lendi við havnina fyri 1000 kr. I kontraktini stóð, at um ikki havnin var gjord innan eitt vist áramál, og kommunan ikki hevði góldið henda pening, skuldi keypisáttmálin ganga úr gildi. Kommunan betalti ikki, og havnin kom fyrst aftaná, at sáttmálin var gingin út. Hetta av eginínteressu dikterað gálloyst keypmannsins kom at kosta kommununi túsundir og aftur túsundir. Keypmenninir, ið koma at hava alla nýttuna

av havnini, kravdu, uttan at leggja lag i kommununa, krígsokkurprísir fyri hvørja kvadrat-alin, teir lótu.

Undir krígunum vóru mjøl, sukur- og onnur kort útdeild. Neyðsnyjarvornar vóru tá »rasóneraðar«. Dýrtíð var, og vóru tá eisini rabatkort útdeild, ið fólk kundu keypa fyri hjá keypmanninum, ið so fingi hesi rabatkortini betalt av kommununi. Kommunan fekk so ein part, $\frac{2}{3}$, »refunderaðan« aftur av statinum sum dýrtíðarhjálp. Rabatkortini vóru sjálvandi einans ætlað til treingjandi. Kommunur partur skuldi galdast við eyskaskatt. Henda eyskaskatt skuldi bert tey múgvandi galda, tey, ið tá høvdu yvir 50 kr. i skatti. Men i Fróðbiar sóknar »svælstýrdu« kommunu fingi øll, ómúgvandi sum múgvandi, rabatkort. Kommunan legði út fyrst, og tá ið parturin hjá statinum skuldi »refunderast«, fekk hon bert so mikið »refunderað«, sum svaraði statsins part av rabatkortunum til tey múgvandi. Rabatkortini til tey múgvandi mátti kommunan betala heil og øll. Eyskaskattað varð bert einaferð; lán til okkum eftirkomarnar at rinda aftur greiddi restina. So státt sluppu teir múgvandi frá at galda rabatkortini, men fingi sjálvir — uttan heimild? — rabatkort aftrat, sum kommunan alleina mátti blóða fyri.

Vit hugsa, harra H. T., at tá ið tygum fara at nerta við afturhaldsins stýri i Fróðbiar sóknar kommunu, er tað klókast at ganga spakuliga um dynnar.

Heimanazistarnir.

Okkara góðu sambandsblóð, »Dimmalætting« og »Føroyatíðindi«, eru farin at lata sína nazihelsan hoyrast. Hetta er »beteknandi« fyri henda logna flokk, ið nevni seg samband, at hann er farin at fjeppast uppi i Hitler-rorsluni, ið vil slúka Danmark. So kært er stórmannslýndið i hesum flokki, at hann blesur »Samhorigheden« eitt langt stykki, bert vit fingi ein Mussolini ella Hitler at sýta talu, pressu, trúar- og alt frælsi her á landi. Hvussu tað hevði verið stultligt at liva, um bert »Dimmalætting« ella »Føroyatíðindi« fingi loyvi at siga tíðindi um skilið og stýrið hjá okkum. Tá hevði verið tíðindi um gull og grónar skorar hjá sambandinum eins og nú er hjá Hitler, ið er kringur at venda undirskoti til yvirskot og umvent, um tað ræður um »for Tilfállets« og fyri »Prestigens« skuld. »Heil Hitler!« sigist ikki at ljóða sjáldan nú, serliga tá ið steypini tomast og ein kennir seg so stórán.

Hitler og pressan.

Fyri øllum frælsi i andslivinum er, sum kunnugt, læst og fryibundið. Bálini hava flammað kring landið av verðaldargitnum bókum. Pressan er við at doyggja. Fólk eru við at missa allan lesnahug. Eitt domi um, hvussu stór afturgongin er and-

liga særð, er hesin statistikkur yvir lesarar fyrr og lesarar nú av pressuni:

	Áður Hitler:	Nú:
Berl. Tageblatt.	250.000	25.000
Berl. Volkszeit.	50.000	7.000
Tempo	100.000	—
B. Z. am Mittag	200.000	60.000
Berl. Morgenp.	750.000	200.000
Grüner Post	1000.000	300.000
Berl. Lokalanz.	170.000	100.000
Nachtausgabe	130.000	65.000
Die Woche	450.000	300.000
Hamb. Anzeiger	150.000	—

Tíðindi.

Tveroyri.

Útbetalíngarkannfórið

hjá »Fylking« er nú byrjað at virka.

Til kannfórsins leiðara er valdur arbeidari Poul Holm á Sevmýru.

Frá kolagrevstrinum

frættist, at menn eru komnir inn á lind so tjúkka, sum aldri er sædd áður i Føroyum. Koldi skal eisini tykjast at vera av særliga góðum »kvaliteti«.

Eitt tons av koldi er nú aftur farið av landinum at undirsøkja, hesa ferð til Týskaland. Leingi er tað, ið væl skal vera. Tað er fyri so vilt einki at siga til, at menn vilja vera visir i sakini, áðrenn tilfíkt stórverk sum tað umtalaða kolavirki verður sett i verk av álvara.

Sum merkist

millum manna eru Suðuroyngar ikki sntir til at slekka av við kravinum viðvíkjandi siglingsloyvinum. Hetta er eisini høvuðsskrav fiskimanna i trætni. I tí hongur fráfrytsrætturin og kansurin til at fáa besta pris.

Reiðararnir máttu skilt, at her kann fiskimaðurin ikki væl geva eftir.

Hann, ið vinnur so lítið sum fiskimaðurin, skyldar sær sjálvum, konu og bornum at standa fast við tí, hvussu lítið tað so er, sum kann okja um ta líflu ársvinnuna. Tað mátti verið lógliga harðvunnid av reiðarunum at lagt skipini heldur enn at jálta hesum rættvísa kravi.

„Tá ið øll vilja gíftast“

hevur nú i fleiri kvöld verið spældur á Tveroyri av losjulim.

Leikurin hevur verið sera væl fagnaður. Av teim spelandi hevur vist bert ein leikad áður. Tað má tí sigast at vera frálíka væl gjørt av óroyndum spælurum at bera leikin so væl fram, sum gjørt varð.

Nú er langt síðan, spældur var sjónleikur her — vit vóna tí, at ter ungur lovandi kreftir skjótt vilja visa seg aftur á leikpallinum við ein nýggjum leiki.

Skattaprocentin er 18,5 á Tveroyri

og tó hevur arbeidarin minni skatt á Tveroyri enn i Havn, har skattaprocentin bert er 8.

Skuldi tað ikki verið vert hjá Havnar arbeidarum at leita eftir orsokini til hetta.

Sleppa sakfórararnir og teir stóru ikki ov bíliga i Havnar bý?

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM